matie was dit uiterst moeilijk. Zij toch bezat haar zuiverder leven reeds sinds meer dan een halve eeuw, terwijl de kerk B eerst sinds tien jaren tot zuiverder constitueering van haar kerkelijk leven gekomen was.

Nu vergroeit uiteraard wat een halve eeuw oud is, niet zoo gemakkelijk meer.

Had dan ook geen broederzin en vroed beleid beiderzijds voorgezeten, zoo mag wel voor vast aangenomen, dat te Amsterdam de vereeniging nooit slagen zou.

Maar levert het leven van een groote kerk veel moeilijkheden op, het heeft aan de andere zijde ook dit voordeel, dat de zaken er zeer formeel, steeds in deftigen vorm, alleen schriftelijk worden afgedaan.

En dit nu droeg er toe bij, om elke bitterheid te weren, overhaasting af te wenden, en aan de overwegingen haar vrijen loop te laten.

Commissie na commissie, en kerkeraad na kerkeraad heeft daardoor gelegenheid gehad, om rijpelijk, om vrijelijk elk punt van bezwaar te formuleeren, te wikken en te wegen, en er over te besluiten.

En thans mag met ingenomenheid worden geconstateerd, dat de onderhandelingen zóóver zijn voortgeschreden, dat beide kerkeraden reeds gezegd kunnen worden definitief tot de vereeniging besloten te hebben.

Er is nog slechts een enkel punt waarover zeker verschil bestaat, de vraag namelijk of de verzorging der armen op deze of gene wijze tot effect zal komen.

Maar ieder gevoelt terstond, dat is geen punt waarop men dood blijft, als er zoo hoog en zoo heilig belang op het spel staat.

Voor zulk een punt kan altoos de noodige speelruimte gelaten worden.

Dat vindt zich.

En nu zullen er zeer zeker bij de uitvoering nog heel wat regelingen te maken zijn, eer men gereed is en de scheidsmuur kan worden afgebroken, maar dit neemt niet weg, dat men nu reeds in de stille verwachting mag verkeeren, dat eerlang ook te Amsterdam de Gereformeerde Kerk *één en onverdeeld*, niet alleen voor God, maar ook voor het oog der menschen staan zal.

Gereformeerde prediking.

TWEEDE REEKS.

XVI.

Is het plicht onderscheidenlijk te prediken, dan dringt zich uiteraard onderscheiding naar den geestelijken staat der hoorders op den voorgrond, maar dan dient juist op dit punt bij den Dienaar des Woords ook een volkomen helder inzicht te bestaan.

Wat dunkt u nu? Kan men iemand manen en dringen om iets te doen, waarbij hij geheel *lijdelijk* is, waar hij niets hoegenaamd af of toe kan doen, dat hem als het komt, overkomt zonder dat hij het weet, en waartoe hij niet alleen niet mede kan werken, doch waartegen hij, voor zooveel aan hem hangt, eigenlijk niet anders doen kan dan tegenstreven en tegenwerken?

En is het nu te kras gesproken, als we zeggen, dat het zóó metterdaad met de wedergeboorte staat? Wedergeboorte hier, wel te verstaan, opgevat als het eerste ontsteken in ons van de vonk des nieuwen levens.

Is niet de mensch, die deze genade nog niet ontving, dood in de zonde en in de misdaden; is hij niet onmachtig tot eenig zaligmakend goed en geneigd tot alle kwaad; ligt hij niet middenin den dood; en kan dan een doode zelf ten leven komen? Zal iemand ook een doode gaan vermanen, om toch snel ten leven te komen?

Natuurlijk niet.

Alzoo staat vast, dat iemand die nog dood is, er zelf niets, wat dan ook aan doen kan om ten leven te komen.

Want of ge al zegt: Ge kunt u zelven het leven wel niet geven, maar ge kunt er toch om bidden, om smeeken, om roepen, wat voor begrip is dat van het gebed?

Een die geneigd is tot alle kwaad, dood in zich zelf is, en die dan zal gaan bidden om het goede?

Dat kan immers niet.

En stel al dat ge er zoo iemand toe brengt, om zulk een gebed te stamelen, zal dat dan een gebed in Jezus' naam zijn? En ook wat ter wereld zal zulk een gebed dan toebrengen tot zijn levendmaking?

Ons volk heeft dat dan ook altoos zeer wel gevoeld, en pleegt daarom onveranderlijk op al zulk vermaan te antwoorden: »Mijn lieve leeraar, het helpt alles niet of ge mij dat al zegt. Als God mij hegenadigen wil, zal Hij het doen zonder mij. Zelf kan ik er niets aan af of toe doen. Mij voegt alleen lijdelijk wachten tot de Heere komt. Of Hij komen zal, weet ik niet. Dat kan ik eerst zeggen, als Hij gekomen is."

Dat lijdelijkheidsysteem is voor vele predikers de plaag van hun leven, de caoutchouc die al hun dringen krachteloos maakt.

Wat toch zullen ze er tegen inbrengen? Wat die lijdelijke lieden zeggen is niets dan de uitwerking van onze belijdenis. *Als* er leven is, ja dan kunt ge verder en verder komen; maar als er nog niets is dan *de dood*, eilieve wat wilt ge ten leven dan met uw prediking uitwerken?

Hierin school dan ook alle eeuwen door de kracht van de Arminianen. Om aan dat gevoel van moedeloosheid te ontkomen, loochenden zij den dood des zondaars. Hij lag wel van zichzelf. Hij kon zichzelven, zonder de genade, wel niet redden. Maar hij kon dan toch hooren. Hij kon bewerkt met voorbereidende genade. En ook in de eerste daad van wedergeboorte was de zondaar wel ten deele lijdelijk, maar toch ten deele zelf medewerkzaam.

Nu doet een Gereformeerd prediker wel zijn best, om *niet*-Arminiaansch te zijn; maar om toch iets te vorderen, loopt hij telkens vlak langs den waterkant, en plooit zich in woorden, die op het kantje van Arminiaansch af, geen den minsten vat op zijn lijdelijke hoorders hebben.

»De Dominee kan dat alles wel zeggen, maar een mensch die nog dood is, kan uit zichzelf niets doen om ten leven te komen".

Zoo blijft altoos de lijdelijke hoorder het Gereformeerde beginsel van de algeheele verdorvenheid onzer natuur en van de absolute daad Gods in het verwekken ten leven verdedigen, en de prediker komt in de valsche positie om er of het zwijgen toe te moeten doen, of vlak op den kant van de Arminiaansche wateren te moeten gaan loopen.

Dit toch staat onbetwistbaar vast, dat het juist onze Gereformeerde belijdenis is, die met het liggen middenin den dood van elk onwedergeboren zondaar vollen ernst maakt, en diensvolgens de algeheele verdorvenheid onzer natuur heeft geleerd. En anderzijds dat het juist onze Gereformeerde belijdenis is, die de eerste daad van wedergeboorte geheel, volstrekt en uitsluitend aan den Heiligen Geest toeschrijft.

En dit zoo zijnde, is het klaar als de dag, dat geen honderd predikers saam op één enkelen nog dooden zondaar ooit dit bewerken kunnen, dat hij zichzelven uit zijn dood keere tot het leven.

Het gevolg is dan ook dat hoe meer men zulk een lijdelijkheid bestrijdt, ze te vaster zitten gaat.

Het is onze belijdenis zelve, waar rechtstreeks deze lijdelijkheid uit voortvloeit.

En zoo voorgesteld, is er tegen deze lijdelijkheid dan ook niets, niets hoegenaamds in te brengen.

Want wel heeft men in de eerste helft der vorige eeuw zekeren uitweg gezocht, maar een uitweg, die nergens heenleidt.

Men wees, dan op vierderlei: 1°. er is ook in den zondaar nog zeker vermogen, om althans ten deele de waarheid toe te stemmen; 2°. al is het niet de zaligmakende toch de historische kennis der waarheid kan iemand worden toegebracht; 3°. ook al leidt de prediking bij dezulken niet ten leven, ze ontdekt toch dat ze niet te verontschuldigen zijn; en 4°. ook al baat het niet, de last Gods moet hun toch worden aangezegd, al ware het tot verharding en verstokking.

Zoo bleef het een »ernstige aanbieding", ook al bleef vaststaan, dat ze ter zaligheid niets vermocht.

Nu geven we elk dezer vier punten toe.

Zeer gewisselijk kan men ook een nog dooden zondaar tot zekere onvoldaanheid met zichzelven, ja, zelfs tot zeker berouw, en tot zekere droefheid der ziel brengen. Maar als goed-Gereformeerden vragen we u weder: Kan zulk een droefheid, die in den nog dooden zondaar, nooit droefheid naar God is, er ooit iets toe bijdragen, om hem uit den dood in het leven te doen overgaan? Denk aan Ezau. Denk aan Judas!

Historische kennis is zeer zeker aan den nog dooden zondaar aan te brengen, en zelfs is het de profijtelijke regel, dat dit aldus geschiede. Maar onze wedervraag luidt: Heeft historische kennis zonder meer ooit eenige kracht om uit den dood in het leven te doen overgaan?

Ook aan wie nog geen oor ontving om te hooren, moet de waarheid gepredikt, opdat hij niet te verontschuldigen zou zijn. Volkomen waar. Edoch, als u alle verontschuldiging ontnomen wordt, en ge voor uw eigen daad geheel zelf verantwoordelijk wordt gesteld, is daarmee de klove overbrugd, die van dien dood het leven afscheidt?

En ook geven we het in de vierde plaats toe, dat de Waarheid Gods gepredikt moet worden, ook al prikkelt ze tot spot en al leidt ze tot verstokking van het hart. Het Evangelie moet tweeërlei, een reuke des levens ten leven, maar ook *een reuke des doods ten doode zijn*. De Christus is nu eenmaal gezet tot een opstanding, *maar ook tot een val voor velen*.

Ook daar dingen we niets op af.

En een prediker die daarom zwijgen ging, zou geen Dienaar zijns Heeren zijn. Hij moge bedenken, dat de paarlen niet voor de zwijnen zijn te werpen, en dat het heilige niet aan de hondekens mag worden gegeven. Maar de prediking van den Christus als zoodanig mag niet verzwegen worden. Denk slechts aan de Zending.

Maar ook hier vragen we: Wat heeft dat nu gemeen met de vraag, of ge een dooden door uw prediking kunt levend maken?

En dit nu is de reden, waarom wij deze lijdelijkheid nooit bestrijden door er tegen in te gaan, maar juist door haar als volkomen rechtmatig te erkennen, zonder er ook maar iets op af te dingen.

Het eenige punt, waarop we in dezen muur der lijdelijkheid een wigge drijven, is bij de vraag, of die eerste daad der wedergeboorte niet misschien reeds *heeft* plaats gehad, zoodat wie zich nog dood waant, metterdaad in den wortel van zijn hart, dank zij het ingestrooide *zaad Gods*, reeds leeft.

Onthouding.

VI.

Er zijn ook andere redenen, die meer dan één bewegen, het gebruik van tabak, prikkelend vocht en zooveel meer na te laten, zoo b.v., dat hun trek er naar niet *zeer sterk* en het genot ervan *te duur* is.

De trek is bij den één lang niet zoo sterk als bij den ander. Er zijn tal van volwassen mannen, die ter wereld niet begrijpen wat er aan het rooken aan is; van het Schiedamsche vocht hebben tal van personen een afkeer; en wijn is zoo weinig een algemeen gewenschte drank, dat velen er niet naar talen.

Deze onthouding, hoewel zeer uitgebreid van omvang, meer nog bij het vrouwelijk dan bij het mannelijk geslacht, telt men echter gemeenlijk niet mede. Voor onthouding rekent men alleen wat strijd kost om het te laten.

Welnu, die strijd bestaat wel terdege, waar men van alle deze dingen afzeit *omdat ze te duur zijn*; er wel trek, soms sterken trek naar heeft, maar gevoelt dat het *niet kan*, dat er de middelen voor ontbreken, en dat uit dien hoofde de lust en de zin weerstaan moeten worden.

Deze strijd heeft drie vormen, die in graad van zedelijke waardij verschillen.

De eerste is daar aanwezig, waar feitelijk *alle* middelen ontbreken. Om dan toch zijn lust te volgen, zou men moeten borgen of schulden moeten maken, en wie hieraan weerstand biedt, staat natuurlijk hooger dan wie er voor bezwijkt.

De tweede graad is dan uitkomend, als men het wel zou kunnen betalen, maar op beding dat men allerlei andere dingen die noodiger zijn, *niet koopt*.

Goede voeding, ordentelijke kleeding, zindelijke ligging gaat vóór genot.

Daarom is er schuld, zoodra men het geld, dat voor die ernstiger behoeften noodig en aanwezig is, daaraan ontneemt en besteedt voor wat strikt genomen niet noodzakelijk is.

Grooter nog wordt die schuld, als men vrouw en kinderen het noodige onthoudt om aan zijn kleine lusten te kunnen voldoen.

Die schuld *niet* over zich te halen, is een onthouding die we als volstrekt plichtmatig loven.

In edelen zin daarentegen komt de zedelijke zelfbeheersching dan eerst uit, als men de gelden, die men anders voor zulke kleine lusten *kon* uitgeven, besteedt voor geestelijke voeding, goede lectuur en wat dies meer zij, voor zich en voor de zijnen. Waar omgekeerd de man aan zijn lusten wierookt, ook al blijft hij matig, en de geestelijke verheffing en veredeling van zijn gezin, uit gebrek aan geld verwaarloost, is stellig niet zoo geringe zonde aanwezig.

En zoo opklimmende, komen we ten laatste tot een nog hooger graad, maar toch niet zoo hoog, of elk Christen moest zich dien graad als regel voorschrijven, een graad die dan bereikt wordt, als men zich van allerlei kleine genietelijkheden onthoudt om te kunnen zorgen *voor de zake des Heeren en voor zijn armen*.

Vooral hierin ligt voor de zake des Heeren nog een goudmijn.

Nog altoos toch zijn er nog heel wat goede en overigens vrome lieden, die denken: »Voor God zijn de overschietende brokken. Voor de zake des Heeren geef ik alleen wat er overblijft."

Ze zetten dan op hun budget eerst wat zij zelven persoonlijk noodig hebben; dan wat er voor hun gezin afmoet; en als er dan nog iets overblijft, dan is dat om *weg te geven*. En niet zelden slaan dan zelfs zeer gegoede menschen hun eigen behoeften en die van hun gezin zóó hoog aan, dat er om wel te doen, weinig meer dan een *zeer zeer* klein sommetje overschiet. En van dat kleine sommetje doet men dan meé als er gegeven moet worden, maar zelfs dan nog, o, zoo dikwijls meer omdat men het fatsoenshalve niet laten kan, dan uit liefdedrang des harten.

Natuurlijk heeft men dan zijn loon weg.

Is er nu daarentegen iemand, die op zijn budget eerst zet, wat er voor God af moet, dan wat zijn gezin eischt, en nu merkt, ja, op die manier blijft er voor mijn rooken of voor een glas wijn niet over, en het er *dan ook niet voor uitgeeft* dan staan we hier voor een zedelijke onthouding, die we zeer hoog aanslaan.

Ja, we gaan verder.

Als de nood aan den man komt, en er voor de zake Gods of voor de armen meer geld noodig is, dan heeft men volle zedelijk recht om tot een ieder te gaan, die nog geld blijkt te hebben, om te rooken en een glas wijn te drinken, en zich al zulke kleine genietelijkheden te veroorloven, en tot hem te zeggen: Lieve broeder, dat geld dat ge anders verrookt of verdrinkt, zal er aan moeten. Voor 's Heeren zaak is het noodig.

In elk geval, heeft iemand, die nog geld voor zulke dingen uit kan geven, *geen* recht om afwijzend te beschikken op een aanvrage voor 's Heeren zaak in zijn levenskring.

Ook bij deze onthouding echter, die we zeer hoog stellen, zij men op zijn hoede tegen overdrijving.

Geleid door het motief van deze soort onthouding, zou men toch al spoedig aldus kunnen redeneeren: Voor de zaak des Heeren is *altoos* geld noodig, is er *nooit* genoeg geld. Laat dus onverwijld een iegelijk *alle* geld dat hij dusver verrookte of verdronk, voor de zaak des Heeren afstaan, dan winnen we op hetzelfde oogenblik voor allerlei heilige doeleinden millioenen en millioenen.

Vat ge intusschen de zaak zóó op, dan spreekt het vanzelf, dat dit beginsel veel verder strekt, en zich volstrekt niet tot rooken en drinken bepaalt.

Ge kunt u zelven en uw gezin met boonen en stokvisch terdege substantieel voeden voor ongelooflijk weinig geld. Al het meerdere dat ge voor voeding uitgeeft, is dus tot op zekere hoogte niet stipt noodig. Ge kunt er desnoods buiten. Ge zuit er niet van sterven als ge het niet hebt. Spaar dus al dat overige geld uit, en ge wint voor de zaak des Heeren millioenen en millioenen.

Ge kunt uzelven en uw gezin zeer wel de schaamte dekken en tegen koude beschutten door een grove, goedkoope kleeding, liefst met kleedingstukken, gelijk men vroeger droeg, die tien jaren meegaan. Ge kunt slapen op een mat of brits in plaats van op een bed, en u 's nachts dekken met het kleed dat ge overdag draagt. Dat zou enorme sommen uitsparen, en nogmaals zouden er millioenen en millioenen in de kas van het heilige vloeien.

En bovenal, ge kunt uw woning beperken, ge kunt uw meubelen inkrimpen, uw tapijten afschaffen, uw overgordijnen afnemen, en u zelf en uw gezin doen huizen, zooals men het in de Middeleeuwen deed, tusschen vier kale wanden, met een tafel en wat banken vast langs den wand. De besparing zou ongelooflijk groot wezen.

Kondt ge nu daarbij ook uw dienstpersoneel afschaffen, wat dan best kon, omdat schier alle huisarbeid zou vervallen, dan zou *bijna heel uw inkomen* aan de zake Gods kunnen gewijd zijn, en de toestand zou deze worden, dat ge met uw geld voor kerkbouw enz. geen weg wist, en dat omgekeerd heel uw maatschappelijk leven veranderd was in het leven *van het klooster*.

Nu is hiermede niet gezegd, dat we geen gevaar zien in de weelde der maaltijden, der kleeding, der meubelen enz., die thans zoo ongelooflijke sommen verslindt. Integendeel we gelooven, dat een *anti-weeldevereeniging* een zeer nuttige propaganda zou kunnen drijven, want weelde verslapt, breekt de energie, en is een verzoeking tot veel zonde.

We wijzen op de gestelde consequentie alleen om duidelijk te doen uitkomen, hoe deze soort onthouding, als ze zich alleen op tabak en wijn richt, *beginselloos en eenzijdig* is, en krachtens haar beginsel zich moet richten op *alle* uitgaven die de perken van het volstrekt noodige te buiten gaan.

Stelt men nu de vraag, of het dit is wat God van ons wil. D. w. z. of we om Gode te gehoorzamen, den regel moeten volgen, om van het ons toevertrouwde geld alleen datgene voor onszelven en ons gezin te besteden, wat stipt noodig is om den mond open te houden, om ons te verwarmen en te wonen, en *al het overige* voor de zaak des Heeren te geven, dan antwoordt de Heilige Schrift hierop stellig ontkennend.

Als het *noodig* is, ja dan moet natuurlijk voor de zake des Heeren geen offer ons te groot zijn, en laf, beginselloos handelt, wie kan aanzien, dat zijn school met den Bijbel gesloten werd, terwijl hij en de zijnen nog zeer wel allerlei konden uitsparen.

Als het *moet*, dan moet *alle* genot ontzegd en wordt alleen het vervullen van onze nooddruft gecorlooid.

Maar staat de zaak zoo niet, dan leert Gods Woord ons, dat naar ieders rang en stand, naar de gelegenheden zijn, en naar de middelen u toevloeien, een gebruik van het goed der aarde, mits het geen botvieren aan verkeerden lust worde, geoorlootd is.

Ja, reeds de natuur zelve leert ons dat.

Gold toch de regel van algeheele onthouding van al wat niet broodnoodig is, waarom zou de aarde dan nog iets meer dan wat brood voortbrengen, met wat wol en vlas voor onze kleeding?

Reeds het feit zelf, dat God als Schepper ons al die andere edele gewassen en planten uit de aarde liet voortkomen en ze onderhoudt, verraadt een geheel andere levensorde, die in de leer der algemeene genade tegen de klooster-theorie wordt overgesteld.

Onze conclusie is derhalve, dat we het loven indien onthouding, niet alleen van tabak en drank, maar in het algemeen van het niet broodnoodige, voortkomt uit den drang, om de schulden van de zaak des Heeren te helpen delgen, en omgekeerd het ten zeerste wraken en afkeuren, als men de zake Gods van *de overgeschoten brokken* laat leven.

Maar ook dat we weigeren deswege deze onthoudingstheorie voor elk Christen verplicht te stellen. Eenerzijds omdat ze zich dan veel verder dan tot tabak en wijn zou moeten uitstrekken; en anderzijds omdat de vraag waar het van God gewilde evenwicht ligt tusschen de uitgaven voor zijn zaak en de uitgaven ten eigen behoeve, niet naar een algemeenen regel is te beantwoorden, maar door een iegelijk voor zich zelven in het bijzonder moet beantwoord worden, niet voor het oog der menschen, maar voor het aangezichte zijns Gods.

KUYPER.

Uit de Pers.

Over de zonde van het *individualisme*, leest men van de hand van Ds. Sikkel in *Hollands Kerkblad* het volgende:

De machtige beweging van het *individualisme* heeft in de bijna voleindigde 19de eeuw ook onder ons haar tienduizenden verslagen.

Die beweging vindt steun in ieders gevallen natuur. Losmaken van den band, waarmee de wil van God onzen wil bond, — zoo begon Satan in zijn val, en zoo begon de zonde in het paradijs. En: ieder een geheel op zichzelven, ieder op eigen gelegenheid, ieder weer zijn eigen gang gaande, — dat is immers het individualisme.

Niet *de* waarheid bestaat, volgens dit individualisme, maar slechts iedere *overtuiging*. Geen *gezuiverde Christus*, maar slechts een *Jezus*; een Heiland, geen Koning. Geen eerbied voor de waarheid, geen gezag der openbaring, maar slechts eerbied voor elks geloof of ongeloof. En ieder in die overtuiging en in zijn streven los van den ander; aan geen band van belijdenis zelfs met geestverwanten; tot geen gemeenschap verplicht; vrij om te gaan en te komen voor heden, zonder band voor morgen; geen gemeenschap, geen overleg, geen contract, geen afspraak, geen voorgangers, geen leiders, geen partijen, geen program, geen orgaan, geen vaandel, geen leger.

Los.

Maar *los* is *dood*!

Dood is wat uit zijn levensband valt.

De ziele dood zonder den band der gemeenschap van God; het lichaam dood zonder den band der ziele; de mensch eeuwig dood zonder den band met den Christus en zijne gemeente.

Dood is de bloem zonder de plant, de plant zonder den wortel, de wortel zonder de aarde.

Het individualisme is zelfvernietiging, gelijk alle zonde zelfvernietiging is. Het individualisme is zelfvernietiging, zij het ook weer op geheel andere wijze als het neo-malthusianisme. Het individualisme kent ten slotte geen huwelijk, geen gezin, geen gezag, geen volk, geen kerk. Het individualisme brengt uw ellende weer verder, uw ellende tot den dood; het vernietigt alle organisme in het leven, in den arbeid, en maakt alle man weerloos; het breekt aller kracht door ieder op zichzelven te laten, en doet straks in moedeloosheid en wanhoop wegkwijnen; het maakt allen eigenwijs, waanwijs, om zelf over alles te beslissen, en het brengt eindelijk het gekrenkte verstand, het verongelukte hart van velen tot krankzinnigheid en zelfmoord. Het individualisme maakt allen tot machteloze voorwerpen voor een tyran als Napoleon; het voert tot Rome's paus terug, om een schuilplaats; het brengt tot dwaze heerschappij als die in het leger des heils wordt geduld; of wel het brengt weer den keten der slavernij: de slavernij in den arbeid; de slavernij in het »vrije" huwelijk; de slavernij tegenover het kapitaal; de slavernij tegenover den »staat"; de slavernij tegenover allen en ieder, die tot kracht weten te komen boven de ontbonden en daarom weerloore menigte op ieder gebied van wetenschap en geloof, van arbeid en volksleven.

De oogen gaan dan ook allerwegen voor de ellende van het individualisme open. De werklieden, die de dupen werden der vernietiging van het arbeidsorganisme, sluiten zich aaneen, en weerstaan dan de macht, die hen zoo verteerde, in werkstaking en overleg. Heel de wereld door wordt in aaneensluiting vernieuwing van kracht gezocht. Tegenover het individualisme stelt zelfs zich het socialisme, met den eisch, dat allen tot gemeenschap in den arbeid verplicht zullen worden. Over Kamers van Arbeid, waarin de arbeid en de arbeiders hun verband hebben, wordt gedacht en gesproken.

Al dreigt hierbij ook het gevaar, om andermaal in eigen strik te vallen, waar een *willekeurig* verband in plaats van Gods ordinatie gezocht wordt.

De belijdenis verkrijgt onder de gelooviger weer beteekenis als *band*; voor wat een *kerk* is, ontvonkt weer het vuur van den geestdrift in velen gemoed. De *verbondleer* regepraalt op het individualisme in de beschouwing der genade. Het kerk*verband* krijgt voorkeur boven de losheid van een eigen troepje. En de *inzameling* schijnt als het versche brood den honger der ontwaakten naar de openbaring van Christus' gemeente te prikkelen, terwijl het dwingen om apart te blijven, als een beschimmelde korst aan sommige onvermurwbare hardslapenden in hun zielloozen individualistischen kerkelijken droom gelaten wordt.

Zoo is er ontkoming aan den dood, waarmee nu reeds het individualisme de levensworsteling dreigde.

Nog werd echter niet met bewustheid het individualisme met wortel en tak uit onze kringen gebannen. Nog werkt de oude zuurdeesem in velen en in velerlei na. Nog is de samenbinding niet op alle gebied gevonden en geliefd, waarop wij ons Gereformeerd beginsel hebben te laten gelden.

. . . . . .

Laat mij *de pers* eens tot voorbeeld nemen.

Gij hoordet van de modernen te Schiedam. Zij sloten zich aaneen voor hun ongeloof; zij kiezen een voorganger en geven hem een onafhankelijk bestaan; zij zetten een gebouw en schroinen niet daar offers voor te brengen, opdat het niet door schuld bezwaard. Maar zij geven ook een blad uit. Met Januari beginnen ze. En in twee maanden heeft dat blad voor de modernen van Schiedam 700 abonné's. Ze nemen *ieder* een abonnement voor hun rekening. »*Ieder* man een geweer"; zoo verstaan zij de krijgskunst. En zoo heeft hun blaadje reeds meer abonné's dan het getal der leden van den protestantenbond in hun kring bedraagt.

En wij? En gij?

Vatten de Gereformeerden het? *Ieder man een geweer*. IJveren zij voor de bladen, die hunne beginselen bepleiten? Rekenen zij die bladen *de hunne*? Weren zij de bladen van hun tegenpartij uit hun kring? Stemmen ze allen uw pers? Vatten ze de koe bij de horens, om het publieke woord hunner beginselen te verspreiden? Vindt gij hun huwelijk, de geboorte hunner kinderen, het overlijden der hunnen, hun aanvraag om dienstbaren, de aanprijzing van hun handel of bedrijf in hun bladen onder de advertentiën bijeen? Toonen ze besef te hebben, dat ze *één publiek belang* hebben?

Men weet hoe sinds het vierde eener eeuw ook onze strijd ging tegen dezen boozen kanker.

Maar vergeet niet, hij ligt in onze zondige natuur, hij ligt in den tijdgeest, hij ligt in onzen volksaard.

Alleen de zalmbinding des Heiligen Geestes is hier tegengif, om het gif uit te bannen.

KUYPER.

Officieele Berichten.

Met verkorting uit het Kerkblad van 13 Maart 1896.

Kennisgeving.

De Kerkeraad der Gereformeerde kerk te Nijkerk op de Veluwe heeft in zijne vergadering van 3 Maart besloten:

1. Dat, indien voor eenige inrichting van onderwijs, barmhartigheid, of andere zaken ondersteuning begeerd wordt uit de kerk te Nijkerk, alle collectanten zich minstens drie weken vooraf hebben te wenden tot den voorzitter van den Kerkeraad, Ds. A. Middelkoop.

2. Dat, indien er termen zijn om die collecten aan te bevelen, de Kerkeraad de collectanten daarmede schriftelijk in kennis zal stellen.

Namens den Kerkeraad voornoemd,
K. VAN DEN BEEK, *Scriba.*
Nijkerk op de Veluwe,
5 Maart 1896.

Militair Tehuis.

De kerkeraad der Gereformeerde kerk te Gouda A brengt ter kennis van de Miliciens, die in Gouda worden ingedeeld, dat alhier, Peperstraat No. 86, een Militair Tehuis is opgericht, dat hij dringend aanbeveelt. Ouders, voogden en kerkeraden gelieven van deze mededeeling nota te nemen.

Namens den Kerkeraad,
J. VAN OEL.

Gouda, 9 Maart 1896.

Vergadering der Classis Deventer, gehouden te Deventer 26 Februari 1896.

Naar toerbeurt nemen in het moderamen zitting Ds. Slager als praeses; Ds. Zijlmans als scriba.

Het voorstel der deputaten in zake Conceptregeling vacature-gelden: »Elke kerk betaalt aan den Classispredikant voor elken Zondag 1 pCt. van het traktement, dat daar ter plaatse voor eigen predikant wordt gegeven, plus de reiskosten. De vacature-gelden worden op de Classisvergadering gestort en gelijkelijk onder de predikanten verdeeld." — wordt aangenomen.

Op voorstel der kerken A en B te Enschede spreekt de Classis de wenschelijkheid uit, dat de kerken één Zondag per jaar hare dienaren afstaan aan Gronau.

Naar aanleiding eener vraag van de kerk te Rijssen, wordt geantwoord, dat een lid die binnen de grenzen eener plaatselijke kerk woont, geen recht heeft zijne attestatie over te brengen naar een kerk binnen welker grenzen hij niet woont.

Alsnu komt in behandeling het voorstel der deputaten voor de zaken der Em. Pr. W. en W. Het voorstel van de kerk van Holten: de generale kas blijve gehandhaafd, maar met dien verstande, dat voor het vrijwilligheidsstelsel in de plaats komt een stelsel van bepaalden omslag over de gemeente, — wordt aangenomen.

Het voorstel van de curatoren der Theol. School, wordt besproken en aangenomen.

Algemeene Kas voor Emer. Pred., Pred. Wed. en Weezen.

Vergadering van Deputaten D. V. Utrecht, op Woensdag 25 Maart. Aanvang ten 12 ure.
9 Maart 1896. H. BRINK, *Secr.*